¶ Casus per modum questionis proponitur · et est talis ·

Utrum liceat pueros ante pubertatis annos ad religionis ingressum inducere · ¶ Respondeo · ¶ Aut inducuntur ad monasteria vel conuentus in quibus obseruatur ordo vel regularis disciplina · vt instruantur ibi timere et amare deum · et nutriantur in bonis et virtuosis moribus Et hoc licitum est supposita voluntate parentum · Vt inquit beatus thomas · 22e · q · 188 · articu · 7 · Et est optimum consilium in iure fundatum in capi · Omnis etas xij · q · i · vbi est canon tolitani consilij in quo dicitur Quia omnis etas ab adolescencia prona est ad malum et nichil incercius vita adolescentis · Ob hoc constituere oportuit · vt si qui impuberes aut adolescentes in clero existunt · omnes in vno conclaui atrij commaneant · vt lubrice etatis annos / non in luxuria sed in ecclesiasticis disciplinis agant · deputati probatissimo seniori · quem magistrum doctrine testem vite habeant · Quia si aliqui ex hijs pupilli existunt · sacerdotali tutela foueantur et ut vita eorum a criminibus intacta sit et res ab iniuria impiorum Qui autem hijs pcereptis resultauerunt · monasterijs · deputentur · vt vagantes anime et superbe · seueriori regula distringantur · ¶ Et est aduertendum quod iste textus loquitur de hijs qui debent venire ad sacerdocium vel religionem quia in xij ca · et in prima questione

·J·

Nota

LANDES- UND STADT- BIBLIOTHEK DÜSSELDORF

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

gracianus tractat materiaz clericoꝝ et monachorū
Et est eciaz notandū ꝙ leges īperiales disponunt
circa pueros · qualiter cōseruari et regi debent Et ē
tex · in l · penultima · ff · vbi pupil · edu · debent vbi di
cit vlpianus iuris cōsultus · Si disceptetur vbi edu
cari pupillum oporteat causa congnita ad presidem
statuere oportebit ī cause cōgnicioē euitandi sibi q̄
pudicicie īpubeī · posset insidiari · Ecce qualem curam
habet gentilis legislator · vt pupilli caste et pudice
alimententur · ne insolescant · Sic ergo magistri ho
nesti et probi iuuenibus preesse debent in finem · vt
possint bonum testimonium dare de vita et moribus
discipuli · l · Nemī · C · de aduodiuer Istud facit ꝑ
presbiteris et clericis qui sub simplici veste imbuūt
clericulos suos in scolis perticularib⁹ quos fratres
nūcupam⁹ qui videt̄ viuē ꝑm p̄mā īstitucionē cleri
coꝝ ⁊ canonicoꝝ secularium · de quibꝫ est text⁹ si bene
īspiciat̄ in · ca · Oīs iactācia · xxi · q · iiij · vbi dicit̄ · Oīs
iactancia ⁊ ornatura corporal̄ a sacro ordīe ē aliena
Ergo clerici fulgidis ⁊ claris vestibꝫ se nō ornēt qm̄
a radice amaritudīs exorta ē et cōtaminacio fc̄a in
ecc̄lia catholica int̄ illos q̄ r̄ligiosis vestibꝫ vestitos
deridēt de quib⁹ scribit̄ · Abhominacio est pc̄catoribꝫ
dei cultus · Priscis em̄ tp̄ibus oīs sacrat⁹ vir medio
cri ac vili veste cōuersabat̄ · Oē quod non ꝓpt̄ necessi
tatē sed venustatē suscipit̄ · elacionis hꝫ exēplū aut
calūpniā · vt basili⁹ ait · ⁊ c̄ ꝓu · xvi · Abhominacio

deo omnis arrogãs · Propt̃ quod exodi · s · dixerũt
filij isrl̃ idest viri religiosi · Abhominacões egipcio
rum imolabim⁹ deo · idest qd̃ seculares detestantur
in vestibus et moribus nos exhibebim⁹ corã deo ⁊ c̃
Ista sũt cõtra religiosos nõ reformatos qui ꝯsequẽt̃
pueros difformãt · ¶ Non tñ recipi debent pueri ad
professionem ante pubertatis annos · nec ante finẽ
anni probacionis in mendicancium ordinibus · Et
mendicantes contrarium facientes triplicem penam
incurrunt Suspensionez a susceptione aliorum ad
eorum religionem · penã grauiori culpe debitaz scd̃m
tenorem cõstitucionum · et recepti non sunt obligati
ad religionem seu ordinem eorum · q̃uis sint obliga
ti ad religionem post factam professionem · vt patet
de regu · transeum ad reli · li · vi · vbi textus et mate
ria ꝑ · glo · et doc · ¶ Aut inducuntur / recipiuntur et
tradũtur religioni in monasterijs deformatis · i qui
bus nõ obseruãtur adminus tria substancialia vo
ta · scz obediẽcia · castitas et volũtaria paupertas · ⁊
ea cerimonialia sine quib⁹ ista ꝑuari non possunt · et
tũc recipiẽtib⁹ respondendum est ꝑ illam terribilem
maledictionẽ dñ · Mt · xxiij · Ve vob̃ scribe ⁊ pharisei
qui circuitis mare ⁊ aridaz vt faciatis vnũ ꝓselitum
et cum fc̃us fuerit facitis euz filiũ gehenne duplo q̃
vos · Ve autẽ maledictionis eterne non infligitur · in
scripturis nisi ꝓ mortali peccato Sup̃ quo dñ verbo
Nycola⁹ de lyra · Proselitus legis dicebat̃ ille q̃ de

·ij·

gētilitate ad iudaysmū cōuertebatur · quē faciebāt
filium gehenne · quia per malā vitā suaz ipsū corrū
pebant · Sz additur duplo q̄ vos · quia ille ī moribꝫ
sic deprauatus ad gentilem vitā reuertebatur et sic
erat apostata a lege quā obseruare ꝓmiserat ⁊ sic in
moribꝫ et fide pc̄cabāt Similit̄ faciūt illi q̄ multum
laborāt ad hoc q̄ possint aliquē ad statū religionis
īducē · ⁊ cū adductꝰ fuerit ꝑ mala exēpla faciunt ipm
apostatare · ⁊ sic fiūt nouissiā peiora prioribꝫ · ¶ Te
netur eciā īducēs recipiēs aut tradēs q̄ scit r̄gulā et
ordinē nō seruari · actione de seruo corrupto · eo q̄ ī
talibus monasterijs degentes non sic viuūt · nec ta
li vigent exemplo · qn̄ cōuersacione mores corrūpūt
intrantis · Sicut enim inducens seruum ad furād̄
vel ad fugiēdum furem facit ipsum aut fugitiuum
aut alias mores eiꝰ corrumpit · Sic inducēs aut re
cipiens aliquem ad monasterium aut cōuentum de
formatū · piculū illi salutis ⁊ exēplū p̄bet trangressi
onis · ¶ Iste leges q̄ hic allegate sūt īplicite · habēt̄
exp̄sse · C · de fur · et seruo cor · l · Si q̄s seruo alieno sua
serit · Et Insti · de ob q̄ ex q̄ ma · nas · §· vnde illd̄ q̄si
tū ⁊ se · sūt valde morales Idcirco applicāt̄ bn̄ ad di
uersas mās ī q̄bꝫ affectꝰ puīt̄ q̄uis nō fuerit ꝓductꝰ
ad effectū maxīe ex illo capite · vt nullꝰ det alteri ma
lū exēplū vl̄ occōne pc̄cāndi viz furtū faciendi aut
qd̄ cūqꝫ aliud delictū vel piculū ¶ De isto t sūplures
tex · de quibꝫ aliq̄s recitabo · Et p̄mo allego ca · q̄nto

de trāsla · qui tex · vult ꝙ puniēdi sūt trāsgressores
statutorū sanctoꝝ patrū · ne ꝑuersitas eorum cedat
alijs ī exēplū · Et ibi gl · ī v̄bo · exēplū · īducit iura ad
hoc ꝙ dans malum exemplum puniri debeat · ne fa
cilitas venie · incentiuū prebeat delinquendi · Quod
ē contra religiosos nō r̄formatos · vt postea patebit
Ad idem est tex · in · c · Ecce xxiiij · q · iij · Vbi ad longū
docet prosp · ꝙ inobediētes corrigendi sunt · ne eorū
exēplis boni inficiātur · ne cōtagione sue putredinis
corrūpāt alios · Ad idē est tex · ī c · ea que de sta · mō ·
vbi honori⁹ iij · scribit abbatibus ⁊ monachis lūbar
die · ꝙ oportet ouem morbidā reici ab ouili ne totus
grex inficiatur · Ad idem optim⁹ tex · iheronimi ī · c ·
Resecāde · xxiiij · q · iij · vbi hoc ꝓbat quīqꝫ exemplis
ne boni ꝑuertant̄ Et ergo suꝑiores debent bona ex
empla dare inferioribus · quia tot mortibus prelati
digni sunt · quot ad subditos perdicionis exempla
trāsmittūt · Et nc̄e ē · vt tanto se cauci⁹ a culpa cus
todiant q̄to ꝑ p̄ua que faciūt · nō soli moriūtur · ꝑm
gregoriū xi · q · iij · c · p̄cipue · Et istud est ꝯtra p̄latos
religiosos · qui nedū in r̄ligiōe male viuūt · ꝫ alios
a vita r̄gulari retrahūt · vel ad falsam r̄ligiōez īdu
cūt · Et ꝙ tales p̄lati ⁊ similes dāt ꝓximā ⁊ īmedia
tam occasionē dampni · Propterea dāpnū dedisse vi
dētur · l · q̄ occidit § · in hoc · et · l · Qui foueas · et · l · si
putator · ff · ad le acq̄le · q̄ · le · optīe ꝑuiūt ad ꝓpositū
istud · Concor · et tex · in · c · fi · de Iniuri cū similibus ⁊

· iij ·

postea laci⁹ patebit ex sequentibus. ¶ Item hugo
in de claustro anime exponens historiam de iudicum
.18.c. dicit. Cum aliqui de seculo ad domum religioīs
veniunt. micham se reperisse credunt Michas inter
pretat̄. q̄s hic. Dū eī īueniūt ephot. idē habitū ꝯuer
satiōis. ⁊ cōflatile. idē v̄ba detractiōis. ⁊ sculptile ꝑ
uersi operis. exeūt quādoq; ⁊ r̄cedunt. admirātes
huiusmodi ꝯuersacionē. ⁊ dicūt. q̄s hic. Multi siq̄dē
istoruꝫ societate peiores fiunt. Hec ille. Qd̄ ꝯfirmat̄
auctoritate beati ambrosij dicētis. Sicut multa bo
na habet communis vita sanctorum. sic plurimū ma
li et societas affert maloꝝ Jhēo. nc̄te ē vt eoꝝ ymi
teris viā q̄ꝝ diligꝫ ꝯuersacōeꝫ. Qd̄ patet ex auctoitate
diuini p̄s. Cum sancto sanctus eris ⁊ cum peruerso
peruerteris. Ecclesiastici xiij. Qui communicat sup
bo. induet superbiam. et similiter q̄ communicat lux
urioso. induet luxuriam. et qui se iungit fornicarijs
erit neq̄ꝫ. ysa. 19. Si quis commederit de ouis eoruꝫ
morietur ⁊ qd̄ fotū fuerit erūpet in r̄gulū Qd̄ exponēs
venerabil' albert⁹ dicit De ouis eoꝝ cōmedit. qui de
gustat machinacōes ꝯsiliorū p̄uorū. Sic pueri aut
iuuenes dū sociāt̄ ꝑuersis religiosis. ipoꝝ eciā ībuūt̄
moribꝫ machinātes. ⁊ audact̄ se muꝝ adūs⁹ r̄forma
cōes opponētes. nedū p̄uis ꝯsilijs ꝫ īt̄dū diris ictibꝫ
. vsq; ad r̄formaē volēciū mortē. ac ꝑ hoc ⁊ ipi morte
īteriūt spiritali Vñ ⁊ nō nūq̄ī baratꝝ labūt̄ despa
ciōis decedētes sñ xp̄i ⁊ ecclie sacr̄mētis ⁊ nup añ t̄s ā

Michas ꝛc.

nos visum est · in quodā cōuentu vbi fratres duodecim de pestilencia mortui dicuntur desperati put relacione cuiusdam psone eisdem ministrantis accepi Hequit · Et qd confotū est · iniqua scilicet machinacione cordis ad maturitatem perductum · erumpet in regulum · Regulus est basiliscus qui est rex serpētū · q eciā visu interficit · et significat imitatores et fautores taliū q omēs ad se respiciētes interficiūt subtili veneno atq; mortifero Habitū quidē pietatis ostendentes · virtutem autē eius abnegātes in religionis obprobrium a scandalum plurimorum · qui perversis taliū moribus et exemplis ab ingressu retrahūtur religionis · Vnde videtur verificari in eis illd ysaie · xiiij · De radice colubri egredietur regulus · Coluber diditur q̄si colens vmbram · quia in occultis latitat · Hic deformati religiosi q̄q; palliant suā deformitatem sub vmbra religionis · comedentes q̄q; fidelium elemosinas · ventrē a marsupia de pauperum sudoribus replentes · qui iustam videntur posse cōtra tales afferre q̄relā · p illud ieremie · li · Absorbuit me q̄si dracho · repleuit ventrem suū teneritudine mea ·

¶ De malo modo viuendi prelatorum · a de malis exemplis tollendis et vitandis pariformiter de mala ꝓsuetudine peccādi · et mala cōuersacione vitāda sunt multa scripta in iure · de quibus breuiter aliqua recitabo · Pro quorum euidencia est aduertendum · q̄ pueri et minores sunt vgis a moris emendandi

per illos quibus attinent vt retrahantur al vicijs.
et dirigāt ad virtutes De ista materia bene scribūt
legiste in ty. C. de emenda propinquo. l. vna. Et C.
de emenda seruo. l. vna et postea lacius dicam de ca
pitulo. Non osculatur. Et in. c. non oīs cum similibꝫ
v. q. v. vbi dicitur ꝙ nō osculatur pat̄ semp filium
quem diligit. ꝫ aliqn̄ castigat. ꝙ meliora sūt vulne
ra amici q̄ voluntaria oscula inimici ⁊ c̄. Nec ōnis
qui percutit est inimicus. nec omnis qui osculatur
est amicus prout illi textus multa moralia in se ha
bent que omnia ad longum esset scribere. Dixi eciaꝫ
ꝙ valde graue est pueris in r̄ligione maxime dare
mala exempla. ꝙ sicut racio sana preferenda est ex
emplis. sic eciaꝫ illa exēpla digniora sūt imitacione
q̄ excellēciora sūt pietate. c. sana racio. ix. d Et vita
pastoꝝ et p̄latoꝝ maxīe religiosoꝝ dꝫ eē exēplū et
disciplina oīꝫ īferioꝝ. c. q̄l. viij. d. Et. xij. q. i. c. nolo
Vbi eciā ꝓbatur ꝙ supiores tenēt̄ īferioribꝫ dare bō
exēpla. Ymo si supior vidit bō exēpla in inferioribꝫ
nō dꝫ vēcūdari quātūcūqꝫ magnꝰ imitari mores ⁊ vi
tā īferiorū. xxij. d. de cōstātinopolitana vbi plꝰ dicit
grego. Ego eciā mīores meos q̄s ab illicitis ꝓhibeo ī
bono imitari patus sū Stultꝰ eī ē. q̄ in eo p̄mi ī se es
tinet. vt bona q̄ videt discē ꝯtēpnet. Ideo dicit iuris
cōsultꝰ Qꝫ si vnū pedē haberē ī sepulchro ⁊ aliū ī t̄ra
. adhuc vellē v̄tutes et mores addiscē. l. apud. Julia
nū. §. Juliaꝰ. ff. de fidei commissꝫ hēdi. Et btūs augꝰ

qñ fuit sexaginta ãnorũ voluit adhuc paratus esse
recipere scienciã ⁊ doctrinam a puero vni⁹ ãni in fi
nẽ ꝙ ꝓficere possz in vtutibus ·c· si habes ·xxiiij· q·
iij· Graue satis ⁊ õino inexpediẽs est pueros q̃ mul
tis casib⁹ sũt tã q̃ tabula rasa ĩ qua nichil ẽ depictũ
ſm phm ĩ ·3°· de aĩa· Esse aut viuẽ cũ viris despera
tis siue ĩ r̃ligiõe siue extra Dixit quidam notabilis
pr̃ ⁊ doctor r̃ligiosus· Si vnũ bonũ monasteriũ be
ne ĩstitutũ habuerit ĩ ꝯuentu tres aut q̃tuor discolos
totã illã ꝯgregacionẽ destruerent· Et ergo oportet
ꝙ tales separẽt̃· ne vna ouis aut pauce morbide to
tũ gregrẽ inficiãt· Quanto magis est periculũ ĩ hoc
casu vbi pueri innocentes traduntur lupis idẽ defor
matis peccatoribz q̃ nil norunt nisi mactare ⁊ ꝑdere
Monasteria ergo deformata vtriusqz sex⁹ sũt ꝑicu
losa· ⁊ graue ẽ ⁊ valde incautũ pueros ibidẽ locare
ꝓpter aĩaꝝ ꝑicula que verisimiliter ibidem cõtingũt
Nec p̃t aliquo modo cõsuetudo premissa excusari· cũ
tanto sint peccata g̃uiora· q̃to infelicem aĩaz diuci⁹
tenent ligatã· c· fi· de cõsue· c· cum ĩ ecclesie· de symo·
c· cũ hrẽt de eo qui duxit ĩmatrimoniũ quam polluit
ꝑ adulteriũ ⁊ c̃· ¶ Ex istis seq̃tur· ꝙ parẽtes q̃ offe
runt filios suos aut filias monasterio aut cõuentui
in quo sciũt r̃gulam ⁊ ordinẽ nõ ſuari mortalit̃ pec
cãt cũ exponãt eos mlt̃ũ ꝓbabili ꝑiculo pcci morta
lis in transgressione votorum et professionis et qui
amat periculum peribit in illo· ecclesi· 3· Sequitur

·v·

Vnica pna pecc⁹ infert de pecc⁹

Nota

eciam qui induxit aliquem ad ingrediendū monaste
rium aut ꝯuentū deformatū· tenetur facere diligēciā
sibi possibilem· vt talē reuocet a periculo ad viaz et
statum salutis ducat ·tum de vigore p̄cepti de frater
na correpcione· M·xviij· Si peccauit· Tū quia mul
tum ꝓbabilit̄ talē abstulit xp̄o Et nō dimittitur pec
catum nisi restituat̄ ablatū ꝛc̄· Tū q̄ ad ephe· vltio
inquid apl̄s· Prēs· nolite ad iracūdiam prouocare
filios vestros ¶ Sz dicēt aliq̄s forsan qui haberet
expienciaz istius rei· qn̄ iuuenes introducuntur ad
aliquod monasteriū· tunc faciūt magnaz apparēciā
de magna religiōe· Et si nouici⁹ cepit cū superioribꝫ
litigare· tunc ille qui introduxit nouiciū huiusmodi
ad intrandū monasteriū· non potest caucius agē q̄
sibi dicere attēde diligent̄ et cōsidera si aīaz tuaz pos
ses hic saluare· si nō vade ad reformatos ordīs tui
et ne ꝯdēpneris vna cū eis· vt salues aīaz tuā· Hoc
ꝯsiderātes alij cōponūt se cū nouicio nō obstante illo
q̄ aīcus q̄ non adduxit eū neqz sollicitauit eū vt in
trarz religionez illam ꝑsuadēdo cōsuluit sibi· q̄ cogi
tarz ante oīa custodire aīaz· quid q̄so potest ille aīcus
q̄ ille nouici⁹ non seq̄t̄ frēs suos reformatos· quos
noscit v̄tuosos· q̄ ꝑati sūt eū in ōni tpe recipere· Et
pei⁹ ē īt̄ monachos apparēt̄ r̄formatos· eo q̄ mltos
fallūt et decipiūt in ip̄orū et alioꝝ horribile pc̄m· ex
quo nemo magis in ecclesia delinq̄t q̄ qui sub specie
sanctitatis et humilitatis pec̄cat· Et ep̄s aut p̄latus

qui talia crimina non corrigit magis dicendus est
canis ipudicus q̄ episcopus ꝑm btm̄ augustinū i c·
nemo·lxxxiij·dis· Et vt dicit symachꝰ papa in pn̄ci
pio eiusd̄ distinctoīs·q̄ nō est drā vtrū letum infe
ras an admittas·q̄ mortē lāguētibꝫ probatur īfli
gere qui hanc cū possꝫ nō excludit· Ista v̄ba turbāt
amicū qui habet in monasterio nō reformato amicū
cui cum bona deliberacione ꝑsuasit vt frēs sequeret̄
qui viuūt ꝑm regularem obseruanciam sui ordinis
Si vult sequi ꝯsiliū bene p̄t in isto statu·quia noui
cius ē· Si nō vult seq̄ sanū cōsiliū īputet sibi· Ex q̄
nō sequitur ꝯsilium amici cōsulētis·sufficit ꝯsultori
q̄ ex cōsilio nullus obligatur·nisi sit fraudulentum
·l·cōsilij·ff·de·re·iuris·c·nullꝰ ex ꝯsilio·eo·titu·l·6·
¶ Preterea ī mōsterijs reformatis breuibus diebꝫ
cōfusiones et scadala repta sunt per monachos ma
los·Nec de illo debent boni viri turbari aut inq̄etari
q̄ dicit augꝰ·q̄ nō vidit meliores q̄ q̄ ī religione ꝓfe
cerūt nec vidit detiores q̄ q̄ ī r̄ligiōe defecerunt· In
archa noe interocto homines fuit vnꝰ malus Abra
he dicebatur· Eice ancillam ⁊ filiū eius· Et iterum
iacob dilexi esau autē odio habui vt in·c·q̄tumlibet
lxvij·d· Signet se quisqꝫ signo scē crucis·⁊ custodi
at se bene·quia nichil ꝑiculosiꝰ malo monacho qui
cum venerit ad profundum maloꝝ contēpnit· Et vt
dicit beatus augustinꝰ·in quodam caū vtinam ipsi
soli perient·qui exquisito ingemo alios seducunt nā

·vi·

mlti p eos decepti. hec bona et vera credūt ⁊ credēdo
deuiāt. et errore īuoluūtur. c. epi xxvi. q. vi. de parē
tib⁹ dirigētibꝫ filios suos ad bñfitia magna in eccle
sijs ī q̄bus nulla ē r̄ligio aut vita cl'icalis ex roibus
sup̄ tactis. Idē si ducunt eos ad mōsteria d'formata
¶. Seq̄t adhuc. q̄ aliquē ad ꝯuētū sic deformātū idux
it tenet eū reuocaē a periculo Quia ad eph. vltimo
īq̄ aplus. Prēs nolite ad iracundiā. ꝓuocaē filios
vestros. ꝫ educate illos ī disciplina ⁊ correpciōe dm̄
In mōsterijs aūt deformatis sūt extra disciplinā Itē
deu. ʌ. ꝓhibꝫ de⁹ filijs isrl' ꝯtr̄hē mr̄imoniū cū gētibꝫ
nec filiā alicui⁹ eoꝝ r̄cipe filio suo. Et ꝓ cā assignat̄
Qā seducꝫ filiū tuū ne seq̄t̄ me. ꝫ vt mag̃ ꝑuiat dis
alienis. irasceturqꝫ furor domini et delebit tecito.
¶ Pari roē nō debent nūc pueri aut iuuenes tradi
deformatoꝝ monachoꝝ āt monialiū ꝑiculose societa
ti. Ecc̄i ʌ. Filij tibi sunt. erudi illos et cura vel curua
llos verbis scꝫ et verberibus a puericia eorū. quia
itunc flexibiles sūt sicut ramūcul⁹ Racio isti⁹ bñ col
ligit̄ ex fi. post pn̄. C. de cura furi vbi dicit̄ q̄ nullus
amor vincit p̄mū. idē optime ꝓbat̄ īstitutis de noxa
ac §. fi. vbi ꝓbat tex. q̄ ip̄e qñqꝫ plus patit̄ ꝑ corp⁹
filij sui q̄ ꝑ seip̄m maxime in filiabꝫ ꝓpter fauorem
pudicicie. Et Ecc̄i ʒ Curua ceruicē ei⁹ a iuuētute ⁊
tunde latera illius dum īfans est. filie tibi sunt ꝑua
corpus earum in castitate. quod prochdolor non fit
in monasterijs deformatis et dissolutis. in quibus

Vota

magis exponunt libidini q̃ custodie aut disciplinę
regulari. Ad istam materiam sũt plres leges a cano
nes allegati in quibus ista materia laci⁹ et pfectius
habetur q̃ in hijs scripturis ĩtroductis. et aliq̃ iura
laci⁹ inducentur in fine vt veritas pducatur in lucẽ
Dicit enim imperator in preallegata. l. vnica. C. de
emen. ꝓpinquorũ q̃ in corrigendis minoribus pro
q̃litate delicti seniorib⁹ ꝓpinquis tribuim⁹ potestatẽ
vt quos ad vite decora domestice laud̃ exempla. nõ
prouocant. saltem correctionis medicina compellat
Neq; nos in puniendis minorum vicijs potestatem
in immensum extendi volumus. sed iure patrio auc
toritas propinqui iuuenis reatũ et priuata animad
uersione compestat. Q̃ si atrocitas facti ius domesti
ce emẽdationis excedat. placet enormis delicti reos
dedi. idest dati iudicium nocioni. Cum ista lege cõcor
dat in parte textus in. c. vt clericorum mores de vi
ta ho. cle. vbi innocenci⁹ 3⁹. in ꝓsilio generali corrigen
do grauem incõtinẽciã ecclesiasticorũ. vult. q̃ clerici
oĩpotẽti deo puro corde a mũdo corpe debeãt mĩstrare
Et ne facilitas veme icẽtiuũ pbeat delinquẽdi. sta
tuit ꝓsiliũ q̃ clici icontinẽtes debẽt iuxta qualitatem
excessuũ puniri ꝑm cano. sanctioẽs. vt quos diuin⁹
amor a malo non reuocat. tẽporalis saltẽ pena cohi
beat a pcto. Ad idem ẽ tomus tex. in prealle. l. vnica
C. de emẽda seruo. Et glo. a doc. in pdãs tex. plura
moralia iducũt. q̃ longum eẽt recitare ideo postpono

Item bonum matrimonij est ꝓles ꝓcreanda ⁊ educanda ad dei honorē ⁊ ipsi⁹ prolis salutē. qd iterū nō fit in monasterijs deformatis Sequitur eciā verum esse qd non nulli interdū auditi sūt ꝑdicare ꝙ melius foret huiusmodi pueros sb̄mergi aut alias occidi aut ī vtero materno mori sine baptismo q̄ tradi tā peruerse societati. eo ꝙ innocentes occisi saluarentur. et sine baptismo mortui penā sensus nō paterētur. nunc vero dum īpeccatis suis moriūtur. eterne dampnacionis vtramq̄ penā et dampni et sensus īcurrunt. ¶ Ex hijs ⁊ similibus ꝑt colligi quot ⁊ quāta sequātur mala ex hoc ꝙ infantes et pueri ī deformatis monasterijs tradunt̄ religioni Sequitur em̄ lapsus et destitucio religionis et discipline regularis in nichilum. qꝛ ī illa non ībuūtur ī puericia. ꝓu. 22. Adolescens iuxta viam suā graditur ⁊ eciā cū senuerit non r̄cedet ab ea. Et. puer q̄ dimittit̄ volūtati sue cōfundet matrē suā. s. religionē. Vnde nec discē nec illā seruare volūt ī ꝓuectiori etate. Et quod terribile ē si qn̄ deformatū aliqd mōsteriū r̄formet̄. deformati fr̄es q̄ īterdū manēt cū r̄formatorib⁹ ⁊ bonis fr̄ib⁹ ipos bonis suis ꝑniciosis suasiōib⁹ ⁊ ꝑuersis moib⁹ ꝑuertē nitūt̄ eciā nouicios apd eosdē r̄ceptos Peccāt g° 2°. inducentes seu tradētes eos qui sic eos exponūt periculo salutis. ⁊ corruptele magis q̄ vere religioni. Nec suggillandi videtur locus in isto zelo reformacionis ad excusandum sic īducētes vel intrātes

Alioqn̄ videatur quid btūs bn̄dcūs scripserit ⁊ sense
rit cōtra eos q̄ babilonica malicia ⁊ crudelitate hero
diana nascētē ꝑsequūt̄ saluatorē · idest aliq̄d bonuz
semē exortū vere religiōis · qn̄ q̄dē et ipse veritus ē
ne tales eciam īter suos inuenirent̄ · q̄ tomagis ī mo
nasterijs noīe et re deformatis · O quociens molam
asmariaz merentur ad collū qui pusillis adhuc ī fide
tot ⁊ tāta p̄bēt scādala idest occōnes spūalis ruine
Et qd̄ dixi parentes sic īducētes pueros q̄i occidere
eos · fateor quidē hoc grauissimū esse et ītollerabile
per legē pompeyā de parrici · Sic eciaz graue est ꝓ
libus occidē patrez ead̄ · l · et auctoritate · Quia tm̄ ī
vno caū p̄missa ꝯcedūtur a iure · vt pr̄ possit occidē
filiū vel ecōtra · iuxta · l · mīme · ff · de reli · ⁊ sup̄ fune
Nec est maior pena posita ī iure ciuili q̄ parricidiū
vt ē tex · ad lr̄am · ff · ad · l · pompey · de · parri · et · C · de
hijs qui parem · aut libe · occide · Et in sti · de pub · iudi ·
· § · alia deinde lex · Et q̄ ista execucio vltimi suppli
cij est grauis et sonat horribiliter idcirco vt non tur
bētur legentes audiendo atrocitatem illius supplicij
propterea dimitto Clarum tamen est considerādo e
ternam dampnacionem filiorum qui per parentes
et alios inducuntur ad huiusmodi monasteria non
reformata · q̄ ipsis longe felicius fuissz per parentes
tempore īnocencie in ore gladij fuisse occisos vt pre
dictum est · Sed longe hoc a parentibus absit q̄ vo
luntarium homicidium in filios ꝓprios cōmitterēt

Vota

Vota

¶ Tercio sequitur discursꝰ monachorum et monia
lium et apostasia. vnde fit vt nunc mundus cernat̄
quasi plenus huiusmodi deformatis religiosis hinc
inde per mūdum discurrentibus. Vnde sequitur ꝙ
plures secum trahūt ī perditionē. dū curam plerum
q̄z suscipientes animarum. nedū cappellam. ſz et ma
gistri fiūt erroris dicentes bonum malū et malum
bonum non tā ignauia q̄ malicia ducti. sepe forciori
vniculo ligantes quos presumunt absoluere. Ac ꝑ
hoc verificatur in eis illud ysaie 3. Popule meꝰ qui
te beatū dicunt ipsi te seducunt. ¶ Sequitur 4°. ꝙ
peccāt recipientes qui vt dictum ē p̄uis suis moribꝫ
et exēplis corrumpūt. ¶ Sequit̄ 5° ꝙ peccāt recep
ti dum ꝑuersos mores imitātur recipiēciū. ȳmo nō
nunq̄ pleriq̄z inter eos maledicere nō verētur ipsis
parentibus suis et amicis qui eos religioni tradide
runt. ¶ Seq̄tur 6° hoc malū ȳmo pessimum ꝙ nūq̄
aut raro reduci p̄nt ad tramitem vite regularis
mala proch dolor imbuti ꝯsuetudine. ¶ Ad vitand̄
igit̄ omnia ista mala ⁊ plura alia q̄si īfinita que nō
sūt hic narrata ꝓpterea valde vtilit̄ ē hic ꝓuisū de oī
bus istis in iure cano. et eciā. Ciuili. de quibus aliq̄
sub cōpēdio v̄boꝝ recitabo. Et p̄mo incipiam dicere
illa que habentur ī legibus imperatorum. Dum em̄
dicit. Iustinianus imperator in corpore. auc. de mo
nachis in colla. prima. ꝙ cōuersacio et vita monach
alis sic honesta debet esse ꝙ per eā deus nouit cōmē

dare hoēm et ōnem maculam detergat huānā purā
animi declarat ac racinabili natura decentem ⁊ plu
rima ꝑm mentem operantem · et humaīs cogitacōibꝫ
celsiorez · Et subditur ibidē in · §· i · ꝙ ille qui vult eē
monachꝰ indiget erudicione diuinorū eloq̄oꝝ et īte
gritate cōuersacōis · vt tāta mutacione dignus fcūs
sit · Ecce ad ꝓpositū nr̄m bene est attēdendū quantā
sinceritatē requirit lex ciuilis ī monachis erudiēdis
Et subdit̄ ibidē ī · § Illud · q̄ īmediate sequit̄ quomō
ep̄us debet vocari qn̄ monasteriū debet institui · et de
bet extendē manus ad celum · et ꝑ orōnē locum deo
cōsecrare · Et figē tāq̄ ī eo nr̄m signum venerādū
videt crucē · ⁊c̄ · Et postea subditur in · §· hinc autem
Q tāta ē dignitas monachalis ꝙ iure non est drā
int̄ ꝑuū et liberū · masculū vel feminā quia ōnes in
xp̄o vnaz mercedē ꝑceperūt monachalē · Quia ꝑm
glo · apud deū nō est accepcio ꝑsonaꝝ nec eciā apud
īperatorē eē dz glo · alle · tex · in auc · de defen · ciuita ·
· §· Qui igit̄ circa fi · Et ī auc · de ꝑuilegi archiep̄o · §·
sanctimꝰ · colla · 9 · Et postea in · §· sanctimꝰ docet īpa
tor q̄lit̄ monachi tribꝫ ānis debent exercitari et ꝓbari
āteq̄ r̄cipiāt haītū ꝓfessorū · ⁊ dn̄t experiri vtꝝ tole
rātes ⁊ honesti sint · et ꝑ expimētū percipi de eoꝝ to
lerancia ⁊ honestate · quia nō ē facilis vite mutacio
ꝫ cum magno labore fit animi · Et debet inquiri ⁊ re
quiri ab eis vnde accessit eis tale desideriū animi et
an ne aliq̄ occō maligna eos ad hoc ꝑduxit · Et si pꝰ

Nota

Nota

triēniū inuenti fuerīt paciētes et honesti. tūc debent
veste et tonsura monachali decorari. Glosa. dicit q
hodie est ānus. ꝫ ista sūt antiqua iura de tribus et
q̄ gl. allegat. Et ibidem tex. plima p̄uilegia monach
orum describit que cā breuitatis dimitto. Sed ra
cio legis ē. quia ꝑ monachalem vitā tendit aliquis
ad deū q̄ est cōis dn̄s hominū. Et adhuc postea sub
ditur ī §. si vero is. Q̄ si aliq̄s p̄us fuit peccator ex
quo humana condicio cito labitur ad delicta sufficit
tñ ad mediocrē purgacionē peccatoꝝ ⁊ ad virtutis
augmētū triēnalis temporis testimoniū. Ecce q̄liter
monachi debent assiduari bonis exercicijs. Et post ī
§. cogitandum. e. ti. tractat imperator qualiter mo
nachi debent viuē. ⁊ quomō digne deo creatori degē
tes monastice philosophie reddātur. quia debent vi
uere ni communi ⁊ dormire in communi vnusquisq̄
ī stratura sua. ⁊ collaciones seruabūt ī vna domo.
nisi esset tāta multitudo monachoꝝ q̄ in vna domo
nō possent manē. tūc ꝯiūctim et in cōi debent habita
re ī diuersis domibꝫ non seorsum et apud semetip
sos vt alterutri sint testes honestatis et castitatis
Et hoc imperator moraliter ad longum declarat Et
subdit racionē quia isto mō zelꝰ crescit ad virtutē.
et maxime iuuenibꝰ si cū senioribꝰ cōstituātur. Fiet
em̄ senioꝝ ꝯuersacio iuuētutis educacio perfectior.
Et sic sint ī suis cenobijs suo abbati obediētes ⁊ tra
ditam sibi conuersacionem inuiolabilit̄ obseruātes

Nota

Post hec in. §. si vero relinquens statuit ĩpator qua
liter monachus non debet vagari ad diuersa mona
steria erronea. Namqz est talis vita monastica nul
latenus tolerancie proxima neqz constantis psistẽs
animi ꝫ iudicium habentis est certum late enim idẽ
iudicum vagancium ꝑ glo. et aliud de alio requirez
tis. Qua propter p̃cipere debent amabiles episcopi
vt monachi seruent honestatem ꝑm sacras regulas
Postea statuit imperator qualiter abbas nõ debet
eligi senior aut proximior ĩ ordine. ꝫ honestior quia
oportet ꝙ ordinem et virtutem simul habeat suffra
gantem. Et subdit ꝙ meliores ⁊ vtiliores debent or
dinari ad officia. et alij debent inclinari vt paulatiz
per erudicionem ad melius accedere valeant. Et is
tud habet locum tam in masculis q̃ ĩ feminis ex quo
vnum omnes in xp̃o consistant finem vt diuina cul
mina maneant vndiqz in corrupta. Postea in. §. si.
dicit ĩperator. Transgressores maxima pena puniri
que de celo veniet et eciã per iudices debent puniri
qñ hoc eis nũciat̃ ĩ finẽ. vt õmbus modis studeant
implere que sacris continent̃ regulis. Ista ⁊ plura
alia habentur in isto tex. alle. et lacius ibidẽ ꝑ glo. et
doc. que causa breuitatis dimitto. ¶ Iam restat ex
iure canonico eciam declarare ⁊ ꝓbare. Et est adu
tendum ꝙ vita monachorum debet esse singularis
idest seclusa a conuersacione hoĩm ⁊ a frequẽcia ⁊
multitudine seculariũ. Si hz monach⁹ p̃dicare aut

ꝯfessiones audire vel cũ oĩbus aliquid agẽ· compleat
negocium sibi cõmissũ et redeat ad fratres suos vt
conseruetur in virtutibus ·c· si cupis xvi·q·i·vbi di
cit beatus iheronimus ad paulum monachum· Si
cupis eẽ quod diceris monachus ·idest solus· quid
facis in vrbibus ·que utiqꝫ non sunt solorũ habita
cula sed multorũ· Et sequitur· Habito simplicitatẽ
columbe· neqꝫ cuiqꝫ machineris dolos et serpentis
astuciam ·ne aliorũ supplanteris insidijs ·Non mul
tum differt in vicio vel decipere posse vel decipi ⁊c̃·
Monachi debent tendere vt nomen statui conueni
at· Dicitur enim monachus quasi vnius custos· Et
ergo debent monachi r̃ligiose viuere in monasterio
quia sicut piscis extra aquã carꝫ vita ita monach⁹
sine monasterio· De quo ad longũ ẽ tex·i c·placuit
2°·xvi·q·i et ĩcipit· Placuit cõmuni nostro cõsilio ⁊c̃
Et ergo dicit hostiẽn·in c· cum dilecta de rescrip·q̃
bonus monachus libenter est cũ fratribus in mona
sterio vt non deficiat in hijs que regule sunt· Et ex
tra monasteria clamitat· morior morior ⁊c̃· qd̃ est
contra monachos non reformatos ·qui difficulter
pñt tolerare sonum campane in ꝓprio monasterio
Et ergo mali monachi a monasterio sunt reiciendi ĩ
carceribus aut alibi· Et meliores ĩstituendi qui vi
uere possunt et velint in regulari obseruancia· ne la
bores impiorum iusti edant· vt in·c·relatum ne cle·
vel monachi· Et monachus qui frequenter loquitur

Nota

Nota

de pecunia·potius est institor q̄ monachus vt notāt
doc·in c·si cupis alle· Idcirco vt iuniores discant vir
tutes a senioribus debent monachi vacare oracioni
bus lectionibus aut exercicio operis·perlegere can
tica psaterij·amare scienciam scripturarum·vitare
vicia carnis· Irā vīcere ꝑ pacienciā·⁊ alia facere q̄
scribit iheronimus ad rusticum monachum de cotidi
anis operibus monachorum· Et habentur de ꝯse·d·
v·c·nunq̄· Ista et similia quo ad bonos mores ītro
ducendos continuandos et obseruaundos seruātur
in monasterijs reformatis in quibus exercitātur iu
uenes cum senibus dudum exercitatis in disciplina
et vita·obseruancia monachali Et hoc habet facilē
intellectum·q̄ in iuuentute oportet accipere regulaꝫ
et directionem bene viuendi vt in senectute senex
fact⁹ bene moriatur vt notatur lacius per archidy·
de pe·distincione·vij·c· Idcirco·Ista meli⁹ practicā
tur ī monasterijs reformatis q̄ nō reformatis· Nec
refert q̄ in monasterijs non reformatis sunt docti ⁊
litterati viri q̄uis non seruant regulam·quia boni
mores preferuntur sciencie·c·ex multis·i·q̄sti·iij·ꝑ
archidy·et lacius per doct·in·c·nisi cum pridem de
renuncia ¶ Ex isto sequitur eciā q̄ periculosissimū
est monacho preesse ecclesijs perrochialibus et capel
lis incorporatis distantibus a suo monasterio· Et si
iura bñ inspiciantur q̄ hāc materiā satis bñ ⁊ singu
lariť ꝯcīnūt tūc valde ē ꝯtra mentē ⁊ disposicionem

Nota

iuris cois · si bene ponderãtur tex · diuersi · in · c · placuit · l · ij · cũ · c · se · xvi · q · i · Similiter valde periculosum est · q monachi habent regalia · de quibus tã multũ gloriantur videlicet q habeant monetam cudere vel nummisma disponere · a executionez gladij temporalem/quo ad merum et mixtum imperium · iurisdictionem temporalem et multa similia · de quibus in tyque sunt regalia i corpore auc · coll · x · Nue omnia sũt contra obseruacõnem regularem · Mirum est q aliquis erit bonꝰ monachus · a cũ hoc bonus princeps secularis · Arma clericorum sunt orationes et lacrime · c · conuenior · xxiij · q · viij · Arma militum et principum sunt gladij fustes clipei lorice toraces · a alia similia · De quibus scribuntur longa · C · et · ff · de remilita · et in auc · de armis et diuersis alijs passibus iuris ciuilis que ego dimitto · ¶ Nono sequitur · q ecclesiarum pastores qui talibus eciam inydoneis mercennarijs cõmittunt suas ecclesias · fures sunt et latrones · occidentes et auferentes de animas quas eis offerendas susceperunt · ¶ Ista conclusio est bene ponderanda quia grauiter culpat auaciã prelatorum et pastorum ecclesiarum parrochialium · qui plus querunt questum de suis subditis q̃ eorum salutem · maxime animarum quia preponũt eis desperatos et periculosos monachos ad regendum suos subditos · et ad preessendum in confessionibus audiendis et predicacionibus ad populum

Nota

et ĩ similibꝫ · ex q̃bus duplex q̃stus orit̃ · Primus est
ad ĩpinguandũ bursam pastoꝝ nõ residenciũ · Zꝰ ẽ
q̃stus monachi absentis a ꝯuẽtu suo · ⁊ sic duplititer
grauantur subditi · qꝛ rectore carent in ecclesia sed
non in bursa · 2º · quia mercennarium habent tam in
ecclesia q̃ in bursa · Contra istos est horribilis tex · ĩ
· c · qm̃ enormis · ne p̃la · vices suas sub ãnuo cen-
cõce · Vbi dicit allex · iij · in cõsilio generali ĩter cetera
Dum sacerdociũ venale dispoĩtur ad eterne retribu
cionis p̃mium cõsideracio non habetur de quo ibi la
cius per glo · et doc · ¶ Decimo sequitur q̃ etiam pec
cẽt prelati maiores qui vidẽt et sciunt subditos sibi
cõmissos huiusmodi ꝑicula passim ĩcurrẽ · nec tñ corri
gẽ curãt aut ꝓhibere · Quid de hijs cẽseri debꝫ nisi q̃
ꝑticipes ⁊ rei sũt oĩm pc̃toꝝ · q̃ ex eoꝝ negligẽcia sub
diti cõmittũt · Et r̃quirꝫ dñs deus sanguĩeꝫ ꝑditorũ
de maĩbus ip̃oꝝ p̃latoꝝ q̃rũ niterest ex debito officij
huiusmodi erroribus ⁊ animarum periculis obuiare
¶ O q̃ salubris toti xpiãne religioni foret ꝓhibicio
qua dominus apostolicus solempni decreto ꝓhiberꝫ
impuberes nondũ racionis cõpotes deformatis depu
tari monasterijs · Longe amplius desudatum est ꝓ
reformacione huiuscemodi a diebus antiquis · Sꝫ
nobiles p̃tendunt gloriam generis sui · plebei cõmo
da / mõchi et moniales priuilegia solita · Ceteri fruc
tum quẽ faciũt ĩ populo dei · ꝑuersi minas ꝑiculosas
ꝯtra fidei statũ · Et sic res ꝑmãsit in t̃mis suis dicen

te scriptura. Qui nocet noceat adhuc et qui in sordi
b⁹ est sordescat adhuc. Nouit dominus qui sunt eius
et discedat ab iniquitate omnis qui inuocat nomē
eius. ¶ Quod autē dixi p̄latos fieri ꝑticipes malorum
in talib⁹ cōmissiōibus ouiū suarum hijs in ydoneis
et desperatis monachis. et ꝙ requiret deus sangui
nem illorum ꝑditorum de manibus eorum. origina
liter in biblia. ꝓbari p̄t. ꝫ transsup̄tiue. in c. irrefra
gabili de off. ordi. vbi statuitur ꝙ p̄lati ecclesiarum
et vnusquisq; sc̄dm statum suum debet diligenter et
prudenter intendere correctioni et morum reformaci
oni subditorum suorum. Et quia ille tex. valde mo
ralis est et vtilis est et bene glosatus. ideo doctores
iuris canonici valde multa bona habūdāter scribūt
circa illū textū Et finis eiusdē textus multū exhorta
tur p̄latos vt hoc salutare statutū ad questum pecu
nie vel ad aliud grauamen nō conuertatur ꝛc. De
isto eciā causa breuitatis supsedeo. Legislator po
nit racionē quia boni mores plus ꝙ diuicie operāt̄
De quo Insti. de suspec. tuto. §. fi. Insup de materia
ista valde multa possent scribi et colligi et vix scribe
rentur in duobus sext̄nis. Hec tamen modica suffi
ciunt q̄so dilecte magister noster. Accipiatis gratā
ter. Loppo zierrixee humilis seruitor vester

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

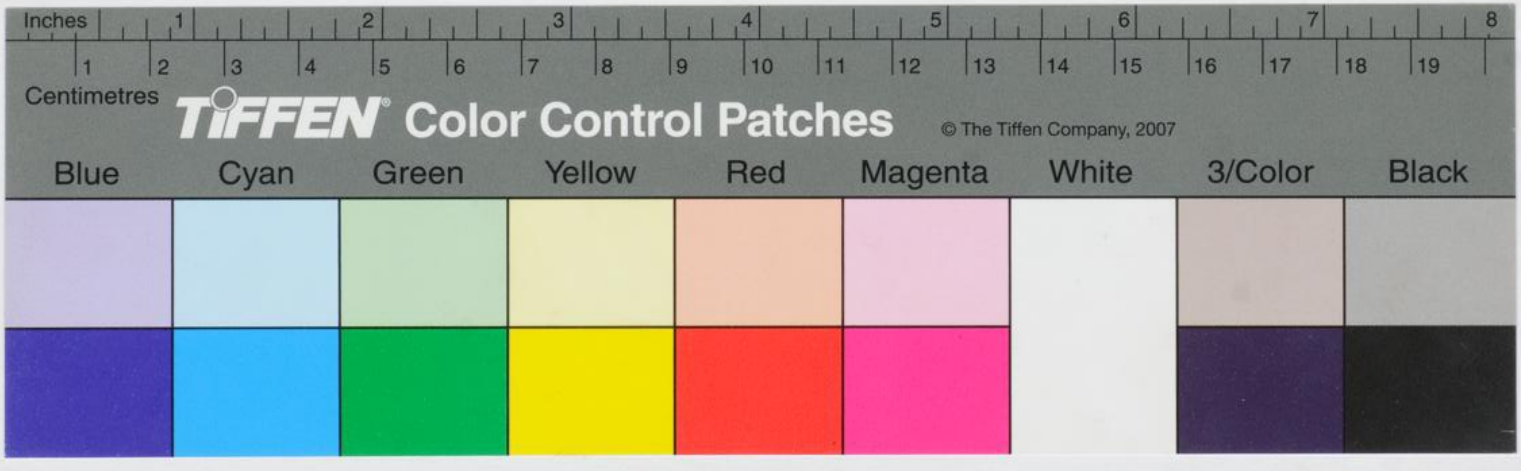

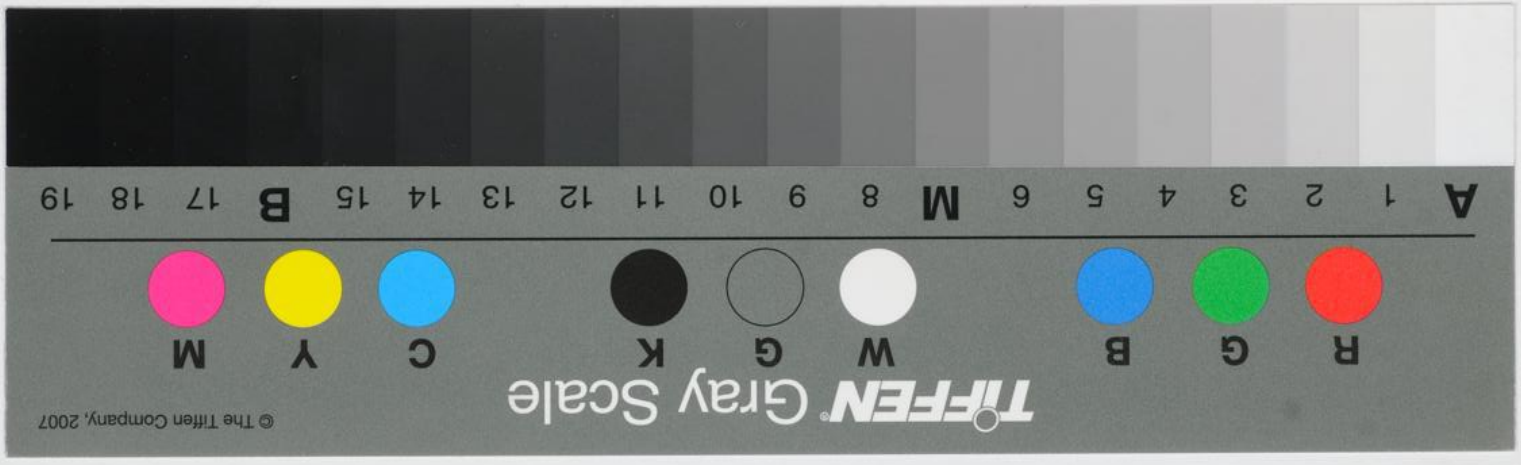

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf